

Dünyamız olduğundan çok daha genç

David Wootton'un, 'Bilimin İcadı-Bilim Devrimi'nin Yeni Bir Tarihi' isimli kitabı **Yapı Kredi Yayınları**'ndan Nurettin Elhüseyni'nin çevirisiyle çıktı. Akıcı üslubuyla kendini okutan **kitap**, bilimsel gelişmeleri irdelerken kültürel gelişmeleri göz ardı etmiyor.

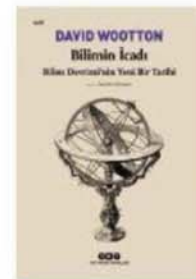
METİN YETKİN
metinyetkin00@gmail.com

'Bilimin İcadı - Bilim Devrimi'nin Yeni Bir Tarihi' daha ilk cümleden okuyucuyu etkiliyor: "Yaşadığımız dünya, beklenebileceğinden çok daha gençtir." Yazar, homo sapiens'in 200 bin yıl önce ortaya çıktığını, tarım sayesinde insanlığın yerleşik düzene geçtiği Neolitik Devrim'in de 12 bin ile 7 bin yıl önce yaşandığını söyleyince okuyucu daha da şaşırıyor. Ancak Neolitik Devrim'den sonra değişim hızı yavaşlamış fakat barutun ve matbaanın icadıyla birlikte 1492'de Amerika kıtasının keşfi bu değişimin hızını artırmış. Wootton, Aydınlanma döneminde ilerlemenin sürekliliğinin kavranmasını Bilim Devrimi'nin sağladığını belirtiyor. Kitabın savı, 1572-1704 yılları arasında yani Tycho Brahe'nin bir nova gördüğü 1572 yılıyla **Newton'ın rengin nesnelere değil ışığa bağlı olduğunu prizmayla kanıtladığı 1704 yılları arasında bir bilim devriminin başladığı ve günümüzde halen devam ettiği.** Yazar, savını temellendirmek için sadece bu tarihlerin arasına değil, öncesine ve sonrasına da bakıyor.

Aslında bilim devrimi fikri oldukça yeni: 1940'larda Butterfield, Cambridge Üniversitesi'nde ders verdiği zamanlarda da bu tabiri kullanmış fakat yazarın tabiriyle 'sözde Bilim Devrimi' gibi hantal bir ifadeyle. Ayrıca ilk başta iki bilim devriminden bahsedilmiş, ilki Newton'ın klasik fiziği, ikincisiyse Rutherford'un nükleer fiziği olarak kabul edilmiş. Nitekim Butterfield'in ifadesi de Harold J. Laski'ye ait. Wootton'a göreyse bilim devrimi tek bir dönüştürücü süreç ve bu süreç birçok defa tekrarlanan bir değişimden ziyade 'örtüşen ve iç içe geçen birkaç ayrı değişim türünün' bir birikimi. Bu örtüşme

ve iç içelik ise 1572-1704 yılları arasında icat edilmiş. Böylece bilgiye ait bir dil oluşarak modern bilimsel düşünce tarzının kültürümüze yerleşme süreci tamamlanmış. **Nitekim bu dilin oluşumu ve diğer dönemleri etkilemesi Bilim Devrimi'nin kilit noktası.** Bu sebeple yazar, dönemlerin dillerine bakarak kültürel değişimi incelemekte. Bütün bu gelişmeler yasalarla örülü bir dünyada yaşadığımızı ve insan aklının bu yasaları açıklayabildiğini göstermekte.

Uzun lafın kısıası Wootton, Montaigne'in bilime karşı mesafesini çağına göre uygun bulmakla birlikte günümüzde bu şüphecilik sona erdiğini ve **Bilim Devrimi'nin devam ettiğini açıklıyor.** Düşün insanlarından yapılan alıntılarla, renkli resimleriyle, sonundaki uzun notları ve devasa kaynakçasıyla **kitap**, evrene kıyasla pek genç kalan insan türünün bilimle ilişkisini anlatıyor. Öte yandan bir bilim insanı titizliğiyle bugünün bilginin gelecekteki nesillere yetersiz geleceğini, onların daha fazla bilgiye ulaşacağını öngörmekte. Bilimin ne bir mucize ne de gereksiz bir uğraş olduğunu belirterek şöyle sesleniyor: "İnsan DNA'sındaki dizilişleri çözebiliyor ve sözcümleri diyabete yol açan genetik mutasyonları saptayabiliyoruz. Bir parçacık hızlandırıcısı kurabiliyoruz. Eğer bilgilerimiz tamamen yanlış olsaydı, bu şeyleri yapamazdık." ■

**BİLİMİN
İCADI - BİLİM
DEVİRİMİNİN
YENİ BİR TARİHİ**
David Wootton
Çeviren: Nurettin
Elhüseyni
Yapı Kredi
Yayınları, 2019
679 sayfa,
60,19 TL.